

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка**

**Стан та перспективи транскордонного співробітництва Молдови і
України (на прикладі єврорегіону «Нижній Дунай»)**

Виконавець:

Студенка ФМЕ, гр. 43

Готинян Анастасія Юріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогоднішній день, в умовах глобалізації, питання щодо транскордонного співробітництва (далі – ТКС) становляться більш актуальними. А саме через те, що ТКС являється ефективним чинником підвищення конкурентоспроможності регіонів нашої країни. Транскордонне співробітництва означає спільні дії, що спрямовані на покращення та підсилення відносин між територіальними общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією двох або кількох договірних сторін. Основною метою яких є: налагодження економічних, науково-технічних, культурних, соціальних та екологічних відносин.

Вигідне геополітичне становище України, наявність трудових ресурсів, ресурсний потенціал, та інші культурно-національні фактори дають змогу здійснювати прагматичну політику регіонального розвитку через дієвий механізм транскордонного співробітництва. Актуальність досліджуваної теми обумовлена тим, що ТКС набуває важливого значення для реалізації інтеграційної стратегії України, тому головним завданням сьогодні є вдосконалення транскордонних зв'язків з країнами. Мета дослідження. Метою дослідження є стан та перспективи розвитку транскордонного співробітництва України та Молдови в рамках єврорегіону «Нижній Дунай».

Завдання дослідження:

- визначити поняття «транскордонне співробітництво» та «єврорегіон»;
- дослідити чинники, що впливають на транскордонне співробітництво в рамках єврорегіону;
- визначити характеристики єврорегіону «Нижній Дунай» як суб'єкту європейських інтеграційних процесів;
- провести SWOT-аналіз факторів впливу єврорегіону «Нижній Дунай»;
- проаналізувати ефективність економічного співробітництва в рамках єврорегіону «Нижній Дунай»;
- запропонувати напрямки оптимізації інституційного забезпечення транскордонного співробітництва в єврорегіоні «Нижній Дунай»;
- дослідити організаційні заходи щодо підвищення ефективності єврорегіону «Нижній Дунай» за рахунок інвестиційно-інноваційної складової.

Об'єкт дослідження – транскордонне співробітництво у загальнодержавній системі регіонального розвитку. Предмет дослідження –

аналіз сутності та пошук шляхів активізації транскордонного співробітництва та його організаційної форми – єврорегіону.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. При написанні дипломної роботи були використані наступні методи дослідження: загальнонаукові методи: синтез, аналіз, порівняння, абстрагування, конкретизація, індукція та дедукція, а також спеціальні методи наукових досліджень: методи економічного аналізу, метод логічного узагальнення, таблично-графічні методи, абстрактнологічний і системно-структурний аналіз; порівняльний аналіз і групування; розрахунково-аналітичний та метод економічного моделювання.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи було використано такі джерела інформації як навчальні посібники, підручники, монографії, публікації у періодичних виданнях, матеріали звітності підприємств, матеріали науковопрактичних конференцій, електронні ресурси. Також довідковою базою є нормативно-правові акти України, статистична інформація Державної служби статистики України, Департаменту статистики Одеської області та Міністерства економіки.

Публікації. За результатами роботи опубліковано статтю Готинян А.Ю., Козак Ю. Г. Теоретичні основи дослідження транскордонного співробітництва країн в рамках єврорегіону / Готинян А.Ю., Ю. Г. Козак // Матеріали студентської науковопрактичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 9 (м. Одеса, 9 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – С. 232-239. Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури та додатків. Загальний обсяг роботи складає 78 сторінки. Робота включає 17 таблиць, 11 рисунків та список використаних джерел, який складає 64 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи дослідження транскордонного співробітництва країн в рамках єврорегіону»* розглянуто теоретичні основи поняття «транскордонного співробітництва» та «єврорегіону». Досліджено чинники, що впливають на транскордонне

співробітництво в межах єврорегіону. Висвітлено методику дослідження транскордонного співробітництва в рамках єврорегіону «Нижній Дунай».

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану транскордонного співробітництва в єврорегіоні «Нижній Дунай»»* охарактеризовано єврорегіон «Нижній Дунай» як суб'єкт європейських інтеграційних процесів. Проведено аналіз факторів, що детермінують сучасний стан розвитку єврорегіону. Розроблено загальний SWOT-аналіз в рамках єврорегіону «Нижній Дунай», а також проаналізовано ефективність його економічного співробітництва.

У третьому розділі *«Шляхи вдосконалення співробітництва у єврорегіоні «Нижній Дунай»»* запропоновано організаційні заходи щодо оптимізації інституційного забезпечення транскордонного співробітництва в єврорегіоні «Нижній Дунай», а також шляхи підвищення ефективності єврорегіону за рахунок інвестиційно-інноваційної складової.

ВИСНОВКИ

Таким чином після проведення дослідження щодо підвищення ефективності єврорегіону «Нижній Дунай» за рахунок інвестиційно-інноваційної складової, можна зробити такі висновки:

1. На сьогоднішній день, в умовах глобалізації, питання щодо транскордонного співробітництва (далі – ТКС) становляться більш актуальними. А саме через те, що ТКС являється ефективним чинником підвищення конкурентоспроможності регіонів нашої країни. Вигідне геополітичне становище України, наявність трудових ресурсів, та інші культурно-національні фактори дають змогу здійснювати прагматичну політику регіонального розвитку через дієвий механізм транскордонного співробітництва.
2. Головною формою реалізації та розвитку транскордонного співробітництва є створення єврорегіонів. Найбільш точним визначенням було Студеннікова І., так як єврорегіон – це форма ТКС, що має спільний кордон між територіальними громадами та місцевими органами влади, які здійснюють вагомі заходи для вирішення спільних проблем. На території України діють такі єврорегіони, як: Карпатський єврорегіон, Буг, Нижній Дунай, Дніпро, Верхній прут, Дністер, Слобожанщина.

3. Було відзначено методику дослідження ТКС в рамках єврорегіону «Нижній Дунай». Не дивлячись на те, що виділення головних етапів оцінки ефективності реалізації транскордонного співробітництва є надзвичайно актуальним, не існує єдиного комплексного підходу до його визначення у цілому. Головним недоліком українських досліджень ефективності ТКС є обмежене використання інструментарію, що може враховувати часову структуру даних, індивідуальні особливості країн і регіонів, а також залежність між регіонами.

4. На сьогоднішній день загальний потенціал міжрегіонального співробітництва України з Республікою Молдови та Румунією являється недостатньо досконалим. Для цього було проаналізовано факторів, що показують сучасний стан розвитку єврорегіону «Нижній Дунай». Також було проведено аналіз його ефективності економічного співробітництва.

5. Для більш прозорого та чіткого уявлення щодо зовнішньоекономічних відносин між Республікою Молдови та України (Одеського регіону), було розроблено графік динаміки експортно-імпортних операцій за 2013-2017 роки. можна зробити підсумок, що починаючи з 2013 року динаміка експорту Одеського регіону (України) та Республіки Молдови значно відрізняється одна від одної, так як основною поставкою товарів та послуг на експорт займається Одеський регіон за рахунок великого потенціалу сільського господарства, хімічної промисловості, мінеральних ресурсів, а також добре розвинутої машинобудівної промисловості та 5 обладнання. Відповідно, імпорт товарів та послуг має таку ж саму тенденцію. Проте з 2014 до 2015 року показники Одеського регіону стрімко зменшились приблизно у 2 рази, з 2 308 024,7 дол. США до 981 959,1 дол. США. Головною причиною, як вже було зазначено, це політичне та економіко-кризове становище України у цілому, що відбулись у 2015 році.

6. Було розраховано товарну структуру зовнішньої торгівлі експорту послуг за 2016-2017 роки. Можна відмітити, що найбільші обсяги експорту послуг Одеського регіону за 2017 рік займають транспортні послуг - 644392,3 тис.дол. США, потім йдуть ділові послуги – 53395,4 тис.дол. США, а також послуги, що пов'язані з подорожами - 20412,5 тис.дол. США.

7. Здійснено оцінку товарної структури зовнішньої торгівлі імпорту послуг за 2016-2017 роки. Слід відзначити, що значний обсяг імпорту транспортних послуг 2017 року у порівнянні з 2016 роком збільшилась на 57497,3 тис.дол. США, проте ділові послуги навпаки мають від'ємний результат (-9568,1 тис.дол. США).

8. За умови дефіциту інвестиційних ресурсів в Одеській області одним з головних завдань органів державної влади є залучення додаткових іноземних інвестицій для покращення загального стану економіки та соціального розвитку прикордонних територій. Тому було виділено географічну структуру прямих іноземних інвестицій Молдови та Румунії до Одеської області. Можна зробити висновок, що Молдова, у порівнянні з Румунією, має головну роль в інвестуванні Одеської області. Проте, починаючи з 2014 року, суми прямих іноземних інвестицій з кожним наступним роком мають тенденцію до зниження. Як вже було зазначено, великий вплив мав політичний стан України у 2015 році.

9. Слід звернути увагу на підвищення економічної ефективності діяльності транскордонних об'єднань, зокрема єврорегіонів, в напрямку використання кластерних ініціатив як успішних координуючих структур. Доцільним є використання європейського досвіду в підвищенні конкурентоспроможності прикордонних регіонів України за рахунок транскордонних кластерів. Це дозволить зміцнити інституційну спроможність єврорегіонів, допоможе організувати навчання і підготовку висококваліфікованих кадрів у сфері транскордонного співробітництва, і в кінцевому підсумку дасть можливість отримати мережеві і синергетичні ефекти в економічній сфері за участю прикордонних регіонів України.

10. Формування транскордонних кластерів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки єврорегіону «Нижній Дунай» за рахунок розвитку підприємництва, забезпечення зайнятості та організації нових бізнесів в рамках кластерів, а також завдяки реалізації співробітництва в сфері науки і освіти.

11. Міжнародні кластери забезпечать зростання експорту в наших країнах за допомогою реалізації спільних програм маркетингу і збуту інноваційних продуктів в третіх країнах; активізують інноваційно-інвестиційну діяльність в результаті спільних інвестиційних проектів кластерів в рамках державно-приватного партнерства, залучення іноземних інвестицій; активізують ділову активність в Придунав'ї за допомогою реалізації програм транскордонного співробітництва кластерів.

12. Проаналізувавши загальні шляхи підвищення ефективності єврорегіону «Нижній Дунай», було виділено основну проблему – недостатність фінансування. Функціонування єврорегіону «Нижній Дунай» відзначає, що спільними зусиллями можливе вирішення багатьох питань, так як кожній стороні було б не під силу через великі фінансові витрати. Проте серед перспективних напрямків розвитку єврорегіону «Нижній Дунай» відзначимо

інфраструктурні проекти, пов'язані зокрема з облаштуванням паромних переправ і удосконалень в портовій сфері, а також будівництво нових автомобільних шляхів сполучення і реконструкцію вже існуючих.

АНОТАЦІЯ

Готинян Анастасія Юріївна, «Стан та перспективи транскордонного співробітництва Молдови і України (на прикладі євро регіону «Нижній Дунай»)
Випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – стан та перспективи транскордонного співробітництва Молдови і України. У роботі розглядаються теоретичні основи транскордонного співробітництва: визначено поняття транскордонне співробітництво і євро регіон, досліджено і узагальнено фактори, що протидіють реалізації транскордонного співробітництва в межах євро регіону, визначено методiku дослідження транскордонного співробітництва. Охарактеризовано євро регіон «Нижній Дунай» як суб'єкт європейських інтеграційних процесів, проведено аналіз факторів, що детермінують сучасний стан євро регіону «Нижній Дунай», проаналізовано ефективність економічного співробітництва в рамках євро регіону «Нижній Дунай». Запропоновано основні напрямки удосконалення міжрегіонального співробітництва між Одеським регіоном, Республікою Молдова та Румунією за рахунок дослідження проектів щодо їх реалізації. Ключові слова: транскордонне співробітництво, форми транскордонного співробітництва, євро регіон, економічний ефект та ефективність, оцінка ефективності міжрегіонального та транскордонного співробітництва, кластерні об'єднання.

ANNOTATION

Gotynian Anastasiia, "The state and prospects of cross-border cooperation between Moldova and Ukraine (for example, the Euroregion "Lower Danube")" on the receipt of educationally qualifying level of bachelor of speciality 6.030503 "International economy" the Odessa national economic university Odessa, 2019.

The final work consists of three sections. The object of the study is the state and prospects of cross-border cooperation between Moldova and Ukraine. The article deals with the theoretical foundations of cross-border cooperation: the concept of cross-border cooperation and Euroregion is defined, the factors that counteract the implementation of cross-border cooperation within the Euroregion are investigated and generalized, and the method of study of cross-border cooperation is determined. The Euroregion "Lower Danube" has been characterized as a subject of European integration processes, an analysis of factors that determine the current state of the Lower Danube Euroregion, analyzes the effectiveness of economic cooperation within the Euroregion "Lower Danube". The main directions of improvement of interregional cooperation between the Odessa region, the Republic of Moldova and Romania are offered through research of projects on their implementation. Key words: cross-border cooperation, forms of cross-border cooperation, Euroregion, economic effect and efficiency, assessment of the effectiveness of interregional and cross-border cooperation, cluster associations.